

**JAMHURI YA MUUNGANO WA TANZANIA
BARAZA LA MITIHANI LA TANZANIA
MTIHANI WA KUMALIZA ELIMU YA MSINGI**

01

KISWAHILI

Muda: Saa 1:40

Mwaka: 2022

Maelekezo

1. Karatasi hii ina sehemu A, B na C zenye jumla ya maswali **arobaini na tano (45)**.
2. Jibu maswali **yote**.
3. Soma maelekezo yote yaliyoko katika **fomu maalum ya kujibia (OMR)**.
4. Jaza taarifa zote katika fomu ya OMR.
5. Andika **Namba yako ya Mtihani** kisha **weka kivuli** kwenye **tarakimu** za namba hiyo mahali panapohusika kwenye karatasi yako ya kujibia.
6. Weka **kivuli** kwenye herufi ya jibu lililo sahihi kwa swali 1 – 40. Kwa mfano, kama jibu sahihi ni A weka kivuli kama ifuatavyo:

A	B	C	D	E
----------	----------	----------	----------	----------

7. Ukigundua kuwa herufi uliyowekea kivuli **si jibu sahihi** futa kivuli hicho kwa umakini kwa kutumia **kifutio safi** kabla ya kuweka kivuli katika herufi mpya.
8. Tumia **penseli ya HB** tu katika kujibu swali la 1 – 40; na kalamu ya wino wa **bluu** au **mweusi** kwa swali la 41 hadi 45.
9. Simu za mkononi na vitu vyote visivyoruhusiwa **havitakiwi** ndani ya chumba cha mtihani.

2

Ukurasa wa 1 kati ya 7

18/2022

Sikiliza kwa makini hadithi utakayosomewa na msimamizi, kisha jibu swali la 1 - 5 kwa kuweka kivuli katika herufi ya jibu lililo sahihi katika fomu yako ya kujibia.

Maswali

- Hadithi uliyosomewa inahusu nini?
 A Urafiki wa Kuku na ndege   B Uadui wa Kuku na Mwewe
 C Urafiki wa Mwewe na vifaranga   D Watoto wa Kuku na Mwewe
 E Undugu wa Kuku na Ndege
- Kwa nini Kuku alikubali kuwalea watoto wa Mwewe kwa shingo upande?
 A Alikuwa hampendi Mwewe   B Alikuwa na majukumu mengi
 C Kwa sababu kulikuwa na njaa   D Kwa sababu Kuku alikuwa mchoyo
 E Kwa sababu Mwewe alikuwa na hasira
- Mwewe aliporejea kutoka safarini alikutana na jambo lipi la kustaajabisha?
 A Kifo cha watoto wake   B Kifo cha mtoto wake mmoja
 C Afya bora ya watoto wa Kuku   D Watoto wake wote walikua na njaa.
 E Kifo cha watoto wa Kuku
- Sababu gani ilimfanya Mwewe kumuomba Kuku amlelee watoto wake?
 A Kuku alikuwa mkarimu   B Kuku alipenda watoto wa Mwewe
 C Waliishi pamoja mwituni   D Alipata safari ya mbali
 E Walishirikiana kama ndugu
- Katika kijiji walichoishi Kuku na Mwewe kulitokea janga gani?
 A Njaa kali   B Uchoyo   C Vifo   D Uadui wa Kuku na Mwewe   E Usaliti

Katika swali la 6 - 35, weka kivuli katika herufi ya jibu lililo sahihi katika fomu yako ya kujibia.

- "Bibi anaosha vyombo." Kauli ya kutendwa ya sentensi hii ni ipi kati ya zifuatazo?
 A Vyombo vinaosheka na bibi.   B Bibi anaosheana vyombo.
 C Vyombo vinaoshwa na bibi.   D Bibi anaoshewa vyombo.
 E Vyombo vinaoshewa na bibi.
- Hapo _____ alipojificha yule mwizi. Neno lipi linakamilisha sentensi hii kwa usahihi?
 A ndimo   B ndiko   C ndipo   D ndio   E ndiyo

8. Neno lipi ni jumishi kwa maneno haya: "mshale, panga, kisu, upinde?"
A Zana B Nyenzo C Vyuma D Pembejeo E Nyara
9. "Sikutegemea kama Ndoni ni kichwa maji kiasi hiki." Je Ndoni alikuwa ni mtu mwenye tabia gani?
A Ujanja B Kutokuwa msikivu C Ujinga
D Ukorofi E Upole
10. "Akitokea watu wote humuona." Jibu la kitendawili hiki ni lipi?
A Radi B Mwezi C Nyota D Jua E Upinde wa mvua
11. "Mwarabu wangu mkali hana panga wala kisu". Jibu la kitendawili hiki ni lipi kati ya yafuatayo?
A Moto B Jua C Mvuke D Pasi E Jiko
12. Teketeke huzaa gumugumu, gumugumu huzaa teketeke. Jibu la kitendawili hiki ni lipi?
A Mgomba B Mpapai C Mfenesi D Mchungwa E Mhindi
13. "Ando alijipalia makaa baada ya kuwatukana maaskari." Neno **kujipalia makaa** lina maana gani?
A Kujihami B Kujihukumu C Kujidhalilisha
D Kukimbia mwenyewe E Kujitia matatani
14. "Vijana wenye nia mbaya walitimba mali za serikali." Je, nahau "timba mali" kama ilivyotumika katika sentensi hii ina maana ipi?
A Kuongeza mali B Kutumia mali ovyo
C Kupoteza mali D Kuharibu mali
E Kuuza mali
15. "Mama hupenda kusafiri kila mwezi." Sentensi hii ipo katika hali gani kati ya zifuatazo?
A Kawaida B Mazoea C Kuendelea D Kutendeka E Timilifu
16. "Juzi tulicheza ngoma usiku kucha." Kiambishi cha nafsi ya kwanza wingi ni kipi kati ya vifuatavyo?
A tu- B -li- C -chez- D -a E -za
17. "Mimi niliunda kanuni za Lugha ya Kiswahili." Sentensi hii ikikanushwa itakuwa ipi kati ya zifuatazo?
A Mimi sitaunda kanuni za Lugha ya Kiswahili.
B Mimi sijaunda kanuni za Lugha ya Kiswahili.
C Mimi sikuunda kanuni za Lugha ya Kiswahili.
D Mimi nimeunda kanuni za Lugha ya Kiswahili.
E Mimi ningeunda kanuni za Lugha ya Kiswahili.

18. "Ingawa walipata vikwazo vingi njiani, hatimaye walifika salama." Sentensi hii iko katika wakati gani kati ya nyakati zifuatazo?
 A Ujao B Uliopita C Uliopo
 D Mazoea E Timilifu
19. Yeye alisema "siwezi kuja kwenu." Kauli taarifa ya sentensi hii ni ipi kati ya zifuatazo?
 A Yeye alisema kwamba haji kwenu.
 B Yeye alisema kwamba sitakuja kwetu.
 C Yeye alisema hataweza kuja kwenu.
 D Yeye alisema kuwa hawezi kuja kwenu.
 E Yeye alisema kwamba hawezi kuja kwetu.
20. Katika neno "anaimba," kipi ni kiambishi tamati kati ya vifuatavyo?
 A -na- B -imb- C -a D -mba- E -ba
21. "Baba alikuwa anakula ugali jana jioni." Katika sentensi hii neno lipi kati ya yafuatayo limetumika kama kitenzi kisaidizi katika sentensi?
 A anakula B baba C alikuwa D jana E jioni
22. Mwalimu alikwenda kijijini kwao kuhani msiba. Katika sentensi hii neno lipi kati ya yafuatayo linaonesha hali ya umiliki?
 A kijijini B msiba C kwao D kuhani E mwalimu
23. Mpangilio sahihi wa maneno "Anapenda kula mtoto wangu chakula" katika kuunda sentensi ni upi kati ya mipangilio ifuatayo?
 A Mtoto wangu anapenda kula chakula
 B Anapenda kula chakula mtoto wangu
 C Mtoto wangu chakula anapenda kula
 D Anapenda mtoto wangu kula chakula
 E Wangu mtoto anapenda chakula kula
24. Neno lipi **halilandani** na mengine kati ya yafuatayo?
 A Mkuyu B Msonobari C Mkaratusi
 D Waridi E Mninga
25. Kulwa alikwenda nyumbani haraka _____ hakutaka kuchelewa. Neno lipi linafaa kukamilisha sentensi hii?
 A kwa kuwa B vilevile C hata kama
 D pamoja na E kuliko

26. Chombo maalum cha majini kinachotumika kuvusha watu na mizigo kwenda ng'ambo ya pili huitwaje?
 A Winji B Basi C Pantoni
 D Mkokoteni E Garimoshi
27. Mtu mwenye taaluma ya ujuzi wa kubuni, kutengeneza au kurekebisha majengo, barabara, madaraja au mitambo anaitwa nani?
 A Rubani B Dereva C Mkutubi D Mhandisi E Mhunzi
28. Neno lipi kati ya yafuatayo lina maana sawa na neno "koroboi"?
 A Taa B Chemli C Kibitari D Karabai E Mshumaa
29. Mzee Kipeto alipokwenda kuwinda alifanikiwa kumuua "mbogo". Kisawe cha neno "mbogo" ni kipi kati ya vifuatavyo?
 A Ndama B Twiga C Nyati D Punda E Pundamilia
30. Neno lipi kati ya yafuatayo ni sahihi kutoka katika silabi "haborai" zilizochanganywa?
 A baharia B baharini C habarini D boharia E bohari
31. "Ungalifika mapema _____ ndugu yako." Ni neno lipi kati ya yafuatayo linakamilisha sentensi hii kwa usahihi?
 A usingemkuta B ungemkuta C usingalimkuta
 D ungelimkuta E ungalimkuta
32. "Bibi aliangusha mzigo wa kuni _____ alijikwaa." Neno lipi kati ya yafuatayo linakamilisha sentensi hii kwa usahihi?
 A isipokuwa B ijapokuwa C kisha D lakini E kwa kuwa
33. Chasaka aliamua kucharaza maneno wakati anamjibu baba yake. Nahau "charaza maneno" kama ilivyotumika katika sentensi hii ina maana ipi?
 A Wasiliana kwa vitendo vya haraka
 B Ongea haraka haraka kama cherehani
 C Zungumza kwa kutafuna maneno
 D Sema haraka haraka kwa nia ya kudanganya
 E Ongea haraka haraka kwa nia ya kufurahisha
34. "Humu _____ wanamoishi panya wanaokula nguo." Neno lipi kati ya yafuatayo linakamilisha sentensi hii kwa usahihi?
 A ndipo B ndiko C ndimo D ndicho E ndio
35. "Watu wengi wamejenga nyumba zao _____ ya barabara kuu." Neno lipi kati ya yafuatayo linakamilisha sentensi hii kwa usahihi?
 A katikati B kando C juu D chini E nyuma

Ukurasa wa 5 kati ya 7

26. Chombo maalum cha majini kinachotumika kuvusha watu na mizigo kwenda ng'ambo ya pili huitwaje?
A Winji B Basi C Pantoni
D Mkokoteni E Garimoshi
27. Mtu mwenye taaluma ya ujuzi wa kubuni, kutengeneza au kurekebisha majengo, barabara, madaraja au mitambo anaitwa nani?
A Rubani B Dereva C Mkutubi D Mhandisi E Mhunzi
28. Neno lipi kati ya yafuatayo lina maana sawa na neno "koroboi"?
A Taa B Chemli C Kibatari D Karabai E Mshumaa
29. Mzee Kipeto alipokwenda kuwinda alifanikiwa kumuua "mbogo". Kisawe cha neno "mbogo" ni kipi kati ya vifuatavyo?
A Ndama B Twiga C Nyati D Punda E Pundamilia
30. Neno lipi kati ya yafuatayo ni sahihi kutoka katika silabi "haborai" zilizochanganywa?
A baharia B baharini C habarini D boharia E bohari
31. "Ungalifika mapema _____ ndugu yako." Ni neno lipi kati ya yafuatayo linakamilisha sentensi hii kwa usahihi?
A usingemkuta B ungemkuta C usingalimkuta
D ungelimkuta E ungalimkuta
32. "Bibi alianguka mzigo wa kuni _____ alijikwaa." Neno lipi kati ya yafuatayo linakamilisha sentensi hii kwa usahihi?
A isipokuwa B ijapokuwa C kisha D lakini E kwa kuwa
33. Chasaka aliamua kucharaza maneno wakati anamjibu baba yake. Nahau "charaza maneno" kama ilivyotumika katika sentensi hii ina maana ipi?
A Wasiliana kwa vitendo vya haraka
B Ongea haraka haraka kama cherehani
C Zungumza kwa kutafuna maneno
D Sema haraka haraka kwa nia ya kudanganya
E Ongea haraka haraka kwa nia ya kufurahisha
34. "Humu _____ wanamoishi panya wanaokula nguo." Neno lipi kati ya yafuatayo linakamilisha sentensi hii kwa usahihi?
A ndipo B ndiko C ndimo D ndicho E ndio
35. "Watu wengi wamejenga nyumba zao _____ ya barabara kuu." Neno lipi kati ya yafuatayo linakamilisha sentensi hii kwa usahihi?
A katikati B kando C juu D chini E nyuma

SEHEMU B (Alama 5)

Kwa kutumia maneno yaliyomo kwenye kisanduku, jibu swali la 36-40 kwa **kuweka kivuli** katika herufi ya jibu lililo sahihi katika fomu yako ya kujibia ili kukamilisha kifungu cha maneno kifuatacho.

A mizinga	B kiapo	C nchi jirani	D Makamu wa Rais	E waliwasili
-----------	---------	---------------	------------------	--------------

Ilipofika saa nne asubuhi viongozi (36) _____ ndani ya Uwanja wa Jamhuri. Kisha wakafuata viongozi wa (37) _____. Ilipofika saa nne na nusu asubuhi (38) _____ aliwasili na kupokelewa kwa shangwe na nderemo. Baadaye mtangazaji alitutangazia kuwa Rais atawasili muda wowote kuanzia sasa. Punde si punde, Rais aliingia akiwa kwenye gari la wazi akiongozana na Mkuu wa Majeshi ya ulinzi. Sote tulisimama na kuanza kushangilia huku vifijo vikisikika kutoka kila upande. Baada ya kuzunguka uwanja akiwasalimia wananchi, Rais alishuka kwenye gari na kuelekea sehemu maalum kwa ajili ya kupigiwa (39) _____ ishirini na moja. Kisha akaenda kwenye meza maalum kwa ajili ya kula (40) _____.

SEHEMU C (Alama 10)

UFAHAMU

Soma kwa makini shairi lifuatalo kisha jibu swali la 41 - 45 kwa **kuandika jibu sahihi** katika fomu yako ya kujibia. Tumia kalamu ya wino wa **bluu** au **mweusi**.

Acha mwanangu uache, uzembe uishilie,
Acha usiwe **kicheche**, mauti sisalimie,
Acha usiwe pekeche, upole ukimbilie,
Acha mwanangu uache, acha uishi salama.

Acha huo udokozi, takufa bure bileshe,
Acha pia uchochezi, utalamba matapishi,
Acha huo uchokozi, acha na huo ubishi,
Acha mwanangu uache, acha uishi salama.

Acha **benua kidari**, majuto ni mjukuu,
Acha usitakabari, usikie la mkuu,
Acha hayo machachari, utavunjika mguu,
Acha mwanangu uache, acha uishi salama.

Acha na huo mdomo, kazi kupiga umbea,
Acha na hiyo migomo, utaikosa bembea,
Acha usione shimo, ukakosa kutembea,
Acha mwanangu uache, acha uishi salama.

Maswali

41. Unaelewa nini mshairi anaposema “acha kubenua kidari?”
42. Katika ubeti wa pili, mshairi anabainisha athari ipi kwa watu wenye tabia ya wizi?
43. Nini maana ya neno “kicheche” kama lilivyotumika katika ubeti wa kwanza?
44. Mshairi anaposema “acha na huo mdomo” anawaonya watu wenye tabia gani katika jamii?
45. Mwandishi wa shairi hili anatoa ujumbe gani katika jamii?